

ЛОЖКА ДЬОГТЮ В БОЦЦІ МЕДУ

Сава В.І. Основи техніки творення книги: Рекоменд. Міністерства України як навч. посібник. – Львів: Каменяр, 2000. – 136 с.: табл. рис.

Вказане вище навчальне видання становить собою досить вдалу спробу створити компактні методичні рекомендації по широкому спектру учбових дисциплін, пов'язаних з різноманітними аспектами техніки творення друкованого видання.

Проте застосування посібника в навчальному процесі виявило недоліки, які знижують його ефективність. А саме...

Стор. 4, 16 рядок згори: «Спеціально оброблені окремі *листки* цієї рослини склеювали в довгі широкі стрічки і накручували на палки».

Мова йдеться про виготовлення папіруса – матеріалу на якому писали древні єгиптяни. Проте для його виготовлення застосовували серцевину стеблини одноім'яної рослини, а не її листя.

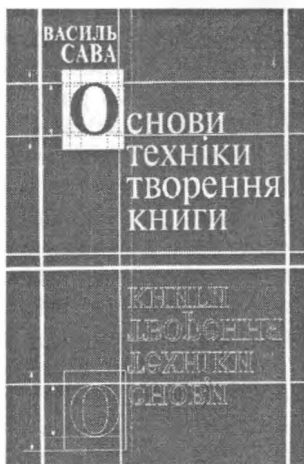
Стор. 4, 19 рядок згори: «Заголовні *літери* і перші рядки випишували червоним чорнилом. Саме від слова «червоний», по-латинськи «рубрум», походить термін рубрикація».

Наведений уривок належить абзацу, в якому йдеться мова про спосіб письма древніх єгиптян і використання терміна *літера* нам здається проблематичним. До того ж термін *рубрикація* походить від назви середньовічної професії *рубрикатор* і, на наш погляд, цей уривок виглядав би краще на наступній сторінці, там, де мова йде про книгу середньовіччя.

Стор. 5, 4 рядок згори: «...паперу, який був винайдений китайцем Цай *Лунси*...»

Ім'я винахідника паперу прийнято писати Цай Лунь (хоча подекуди можна зустріти і Цай Дунь).

Стор. 6, 18 рядок згори: «Йоганн Гутенберг винайшов *пуансон* – *відливну матрицю*, ручний відливний апарат, литу свинцеву...».

Довге тире слід замінити на *кому*, або після слова *винайшов* вставити *пару*. Інакше можна зрозуміти, що пуансон – це відливна матриця.

Стор. 32, 22 рядок знизу: «Спосіб золотого перетину базується на лінії, діленій таким чином, щоб менша частина відносилася до більшої, як велика відноситься до всієї лінії. *Це відношення становить 5:8.*»

Як відомо, це відношення не є раціональним числом. Слід застосувати вираз *приблизно становить*.

Стор. 38, 18 рядок знизу: «Інша частовживана одиниця виміру «сісего» (4,5 мм) відповідає 12 пунктам. Аналогічна міра в американській системі називається «*pica-point*». Побудований на її основі вимір «*pica*» (4,2 мм) відповідає 12-ти *point*. *Один pica-point дорівнює 0,935 мм або один dido-punct.*»

Тут маємо явний недогляд під час набору: слід вилучити символи *мм* або *один* з виділеної фрази і вона матиме вигляд: *Один pica-point дорівнює 0,935 dido-punct*. Адже співвідношення 0,351:0,376 приблизно дорівнює 0,935.

Стор. 38, 10 рядок знизу: «1 пункт = $1/2660$ мм = 0,3759 мм...»

Тут також маємо явний недогляд під час набору: слід або збільшити числівник у тисячу разів, або вилучити одну літеру *м*, перетворивши тим самим міліметри на метри.

Стор. 39, 2 рядок згори: «...застосовується перетворення пунктів і *пін* в міліметри...»

Явний недогляд коректора – мається на увазі *пик* (транслітерація терміна *pica*).

Загалом, відомості з друкарської системи вимірів викладені досить заплутано. Тонкощі, про які веде мову автор (стор. 38, 14 рядок згори) стають цілком зрозумілими, коли згадати, що пункт це приблизно $1/72$ частина дюйма. Справа в тому, що англо-американці працюють з так званим англійським дюймом (*inch* – 25,4 мм), а мешканці континентальної Європи, зокрема французи, використовують французький (*pouce* – 27,1 мм). Це пояснюється тим, що термін *дюйм* походить від назви великого пальця, а вони в англійців і французів очевидно різні.

Ведучи мову про таку одиницю друкарської системи вимірів, як *квадрат* (стор. 38, 8 рядок знизу), слід також сказати, що він дорівнює сорока восьми пунктам.

Табличку найменувань кеглів (стор. 38, 4 рядок знизу) на нашу думку можна було б доповнити і такими назвами як *брильянт* (кегель 3 п.) і *парагон* (кегель 18 п.).

Більшість сучасних фотоскладальних і комп'ютерних систем проводять перетворення класичних одиниць друкарської системи вимірів у міліметри та дюйми автоматично. Отже, потреба в таблиці 5 (стор. 39, перший абзац згори) для виконання цієї роботи відпадає.

Стор. 128, 22 рядок знизу: «Кернінг – невелике графічне зображення, яке виділяє і оформляє кінець будь-якої частини рукописної чи друкованої книги».

Загальновживаним тлумаченням терміна *кернінг* (*kerning*) є зміна відстані між буквами, що входять до певних (кернінгових) пар, наприклад: АУ, ТД тощо.

Стор. 129, 7 рядок згори: «Складання – сукупність літер для відтворення тексту».

Термін порушує алфавітний порядок – знаходиться між *маргіналії* та *накреслення шрифту*. До того ж далі (стор. 131, 1 рядок згори) той же термін тлумачиться як «...формування сторінок при ручному та лінотипному способах складання».

Стор. 130, 6 рядок знизу: «Сканер – оптичний пристрій, який вимірює коефіцієнт відображення ділянок сторінки і перетворює цю інформацію в цифрове зображення».

На нашу думку, краще було б визначити сканер як оптично-електронний пристрій, що здійснює процес сканування. Тим більше, що нижче (стор. 130, 3 рядок знизу) подається тлумачення цього терміна.

Припиняючи перелік зауважень не можна не відмітити, що, на жаль, під час технічного оформлення видання знехтували рекомендаціями, які викладені у ньому. Так у вихідних даних (стор. 136) відсутня інформація про наклад (тираж) видання, хоча це протиречить позиції автора (стор. 124, 12 рядок знизу). Верстка норми та сигнатури також помітно відрізняються від рекомендованих.

Володимир Оскрого